

Adler, Hans Günther, muzikolog, básník a spisovatel, narozen 2. 6. 1910, Praha, zemřel 21. 8. 1988, Londýn.

A. Biografie

B. Seznam díla

C. Literatura

Byl synem učitele knihkupectví a vyrůstal v menšině německy mluvící liberální židovské komunity v Praze. Protože se zajímal o literaturu zároveň s němčinou zvládl i češtinu a její literaturu velmi brzy. Současně se zabýval filozofickými pracemi, z nichž mystik získal zkušenosti psání již ve věku 7 let.

Chodil do německých škol a do reálného státního gymnázia, kde kolem něj a Franze Bermanna Steinera vznikla literární společnost. Od roku 1925 pravidelně psal a měl za cíl se stát básníkem. V letech 1930–35 studoval Hudební vědu jako hlavní obor, Literární vědu jako sekundární a také Sociologii a Filozofii na Německé univerzitě v Praze, kde v roce 1935 obhájil svou práci na téma „Klopstock und die Musik“ pod vedením Gustava Beckinga. V letech 1935-1941 působil jako sekretář a učitel v Lidovém divadle Uranie v Praze a v německém oddělení Československého rozhlasu.

Po okupaci Československa Německem byl Adler nucen k několika měsíců povinné práci mimo Prahu. V zimě 1941–42 získal práci v knihkupectví pražské židovské komunity. Spolu s manželkou Gertrudou Klepetarovou, která byla lékařkou, byl v únoru 1942 deportován do Terezína. Profese jeho manželky zachránila ho na dva a půl roku před další deportací do koncentračního tábora v Osvětimi, která ale následovala již v roce 1944. Ve stejném roce byla tam zabita jeho manželka a přišla zde o život i jeho tchána. Během dvou týdnů Hansa Adlera transportovali do Niederorschelu (sousedního koncentračního tábora Buchenwald) a odtud do koncentračního tábora Langenstein-Zwieberge. Zde Hans Adler měl pracovat jako účetní pro skupinu SS a v roce 1945 byl osvobozen. Po návratu do Prahy se stal učitelem a vychovatelem dětí, co přežili koncentrační tábory a adoptoval také pronásledované německé děti. Později se podílel na restaurování Židovského muzea v Praze.

V roce 1947 opustil Prahu a odjel do Londýna, kde se usadil jako spisovatel na volné noze a zasnoubil se s sochařkou Bettinou Grossovou. Od té doby ve své vědecké práci pokračoval psát o nacistickém teroru a používal pro podepsání svých děl pouze iniciály svých jmen (H.G.) , aby se lišil od Adolfa Eichmanna - zástupce protektorátu obyvatelů Bohemie a Moravy, ten se jmenoval stejně - Hans Gunther Adler.

Pokud jde o hudební a historickou dokumentaci, je třeba zdůraznit jeho knihy o Terezínu. Hans Gunther Adler vytvořil dílo encyklopedického měřítka. V letech 1973-85 byl prezidentem PEN klubu pro německy píšící autory v zahraničí. Jako spisovatel a básník byl uznán teprve později. Získal v roce 1969 Švýcarskou cenu Charlese Veillola za svůj autobiografický román *Panorama* a potom v roce 1974 medaili Bubera Rosenzweiga za své dílo *Die Freiheit des Menschen*.

V roce 1977 se Hans Adler stal čestným profesorem v Rakousku a získal medaili za zásluhy v umění a literatuře a to v roce 1985, kdy byl mu také udělen titul čestného doktora Berlínského pedagogického institutu a poctili ho Velkým křížem za jeho zásluhy před Německou demokratickou republikou.

Seznam díla

I. Dílo knižní

Theresienstadt. 1941-1945. Das Antlitz einer Zwangsgemeinschaft, Geschichte Soziologie Psychologie. (Tübingen, 1955)

Die verheimlichte Wahrheit. Theresienstädter Dokumente (1958)

Der Kampf gegen die „Endlösung der Judenfrage“ (1958)

Die Juden in Deutschland. Von der Aufklärung bis zum Nationalsozialismus (1960)

Unser Georg und andere Erzählungen (1961)

Eine Reise, Roman (Bonn, 1962)

Der Fürst des Segens (1964)

Die Erfahrung der Ohnmacht (1964)

Sodoms Untergang, Bagatellen (1965)

Kontraste und Variationen, Essays (1969)

Ereignisse, Kleine Erzählungen und Novellen (1969)

Der verwaltete Mensch – Studien zur Deportation der Juden aus Deutschland (Tübingen, 1974)

Fenster, Gedichte (1974)

Viele Jahreszeiten, Gedichte (1975)

Die Freiheit des Menschen, Essays (1976)

Spuren und Pfeiler, Gedichte (1978)

Transsubstantiations, Gedichte (1978)

Zeiten auf der Spur, Gedichte (1978)

Blicke, Gedichte (1979)

Stimme und Zuruf, Gedichte (1980)

Panorama. Roman in 10 Bildern (1988)

Der Wahrheit verpflichtet. Interviews, Gedichte, Essays (ed.) Jeremy Adler, (Gerlingen, 1998)

Nach der Befreiung, Ausgewählte Essays zur Geschichte und Soziologie, (ed.) Peter Filkins, (Konstanz, 2013)

Theresienstadt 1941–1945. Das Antlitz einer Zwangsgemeinschaft, (Göttingen, 2005)

Literatura:

I. Lexika

Lexikon zur deutschen Musikkultur: Böhmen, Mähren, Sudetenschlesien, 1. svazek

Ghetto-Theresienstadt Lexikon (online)

II. Ostatní

ARNOLD, Heinz Ludwig: H.G. Adler (München, 2004)

FILKINS, Peter. H.G. Adler: a life in many worlds (New York, 2019)

HOCHENEDER, Franz. H.G. Adler (1910-1988): Privatgelehrter und freier Schriftsteller: eine Monographie (Wien, 2009)

HUBMANN, Heinrich a Alfred O. LANZ, ed. Zu Hause im Exil: zu Werk und Person H.G. Adlers. (Stuttgart, 1987)

HÖHNE, Steffen, ed. Brücken: Germanistisches Jahrbuch Tschechien-Slowakei: Neue Folge. (Praha, 2011)

WLASCHEK, Rudolf M. Biographia Judaica Bohemiae. Nr. 52, 59, 74-. (Dortmund, 1995–2003).

Zum Tod des Dichters H. G. A. (Stuttgarter Zeitung, 194 v. 23, 1988)

CREET, Julia, ed., HOROWITZ, Sara R., ed. a BOJADZIJA-DAN, Amira, ed. H. G. Adler: life, literature, legacy. (Cultural expressions of world war II: interwar preludes, responses, memory. Evanston, 2016)

Oksana Vezheha

Kompletní překlad hesla z Lex zur deutschen Musikkultur do nepřesné češtiny, z hesla můžete vyjít, ale formulačně a obsahově je potřeba vše přepracovat. Dílo i literaturu musíte uvádět podle providedel.